



Pravim primjerima pokažimo djeci kako preuzeti odgovornost



**Mila
Jelavić**

Na strani djeteta

Pravobraniteljica za djecu

**Djeca nisu samo ukras
svijeta, ona su punopravni
stanovnici Zemlje i imaju
pravo na svoje mišljenje**

Poruke djece odraslima, dječje misli i mudrosti iz dječjih usta često doživljavamo kao simpatične i zabavne – ako ih sami organiziramo i ako su u skladu s našim očekivanjima.

Pravo na mišljenje

No, imaju li djeca doista pravo na slobodno izražavanje mišljenja, kako nam nalaže Konvencija o pravima djeteta u članku 12., i ima li njihovo mišljenje

stvarnog utjecaja na njihov život?

Danas je njihov utjecaj u obitelji zasigurno veći nego prije nekoliko desetljeća, kad su djeca bila smatrana vlasništvom roditelja, bez vlastite volje i osobnosti. Ona vrlo često sudjeluju u odlukama o obiteljskoj kupnji – što oglašivači jako dobro znaju i iskorištavaju – te već od ranog djetinjstva prečesto sama odlučuju koje će televizijske sadržaje gledati. Ali o najvažnijem, kao što su odnosi u obitelji ili odluka o tome s kojim će roditeljem živjeti nakon njihova razvoda i kako će se i kada vidati s drugim roditeljem, najčešće ih nitko ne pita. Njihovo sudjelovanje u definiranju školskih pravila i rješavanju važnih pitanja školskog života propisano je zakonom, no zasad je još „papirnato“.

Vijeća učenika još nisu osnovana u svim školama, a i tamo gdje postoje, često ih i sama djeca doživljavaju kao praznu formu, čiji sadržaj i ne razumiju. Učenici su formalno dobili prava, ali nisu upoznati s njihovim sadržajem ni s mehanizmima demokratskog odlučivanja, a nisu ni osposobljeni da ih primijene. I iskustva drugih zemalja pokazuju da u praksi odrasli još nisu našli način da stvarno uključe djecu u donošenje odluka

koje su važne za njihov život. A bez njihove podrške djeca ne mogu ostvariti pravo na sudjelovanje – ni u obitelji, ni u školi, ni u društvu uopće.

Nepovjerenje u odrasle

Pokazalo se to i na nedavno održanoj Konferenciji mreže pravobranitelja za djecu jugoistočne Europe u Zagrebu, na kojoj je gotovo svaka rasprava završavala pomalo rezigniranim zaključkom – bez spremnosti odraslih da pripreme djecu za odgovorno odlučivanje, da im pruže životno primjenjiva znanja o ljudskim pravima i da im otvaraju prostor za donošenje odluka, to se djetetovo pravo ne može ostvariti.

A samo formalnim davanjem toga prava djeci još više produbljujemo njihovo nepovjerenje u odrasle, u institucije i cijelo društvo.

Djecu još uvijek radije vidimo kao „ukras svijeta“.

No moramo napokon shvatiti i prihvatiti da su ti „ukrasi“ osobe koje misle, osjećaju i čine. I koje mogu preuzeti odgovornost ako im pokažemo kako.

Učenici su formalno dobili prava, ali nisu upoznati s njihovim sadržajem